

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМ. І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Т.О. БОРОВЕНСЬКА

ФОНЕТИКА ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

ХАРКІВ - 2022

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМ. І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Т.О. БОРОВЕНСЬКА

ФОНЕТИКА ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

**(Методичні рекомендації з італійської мови для студентів вищих
навчальних закладів культури і мистецтв)
(спеціальність 025 «Музичне мистецтво»)**

ХАРКІВ -2022

УДК 811.131.1(07)

Б 83

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради ХНУМ ім. І.П.

Котляревського, протокол № 10 від 30 червня 2022 року

Рецензенти:

Сидорова М. О., кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри німецької філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Лаптінова Ю.І., кандидат філософських наук, старший викладач кафедри іноземних мов Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського.

Боровенська Т.О.

Фонетика італійської мови. Теорія та практика: Методичні рекомендації з італійської мови для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв / Т.О. Боровенська. Харків., 2022. – с.58

Дані методичні рекомендації призначені для студентів вищих навчальних закладів, які вивчають італійську мову на початковому рівні. У них описано звукову систему сучасної італійської мови та поєднання звуків у мовленнєвому потоці, зміни звуків і їхнє звучання залежно від позиції, з'ясовано співвідношення звуків і літер, які вони позначають.

Посібник призначений для студентів спеціальності «Академічний спів» та всіх осіб, які вивчають італійську мову.

УДК 811.131.1(07)

© Боровенська Т.О., 2022

© Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, 2022

ПЕРЕДМОВА

Дані методичні рекомендації розраховані на студентів музичних вузів 1-3 курсів напряму підготовки «Академічний спів». Метою цих методичних рекомендацій є ознайомлення студентів з основними поняттями і категоріями фонетики сучасної італійської мови, формування артикуляційних навичок та навичок інтонування мовлення з урахуванням особливостей італійської вимови.

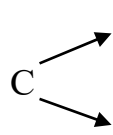
Основними завданнями є:

- забезпечити засвоєння студентами основних понять та категорій фонетики;
- сформувати практичні навички правильної вимови звуків сучасної італійської мови;
- розвивати у студентів навички правильного інтонування італійського мовлення відповідно до комунікативної ситуації;
- сприяти розвитку у студентів практичних навичок аналізу мовного матеріалу.

ALFABETO ITALIANO

	<i>Lettera</i>	<i>Letture</i>	<i>Suono</i>	<i>Esempio</i>	<i>Traduzione</i>
1	A	А	а	amico	друг
2	B	Бі	б	bambino	дитина
3	C	Чі	ч,к*	cena, casa	вечеря, дім
4	D	Ді	д*	dente	зуб
5	E	е	э	esempio	приклад
6	F	еффе	ф	facile	легкий
7	G	джі	дж, г*	gelato, gola	морозиво, горло
8	H	акка	не вимовляється*	hobby	хобі
9	I	і	і	difficile	важкий
10	L	елле	л	latte	молоко
11	M	емме	м	mese	місяць
12	N	енне	н	notte	ніч
13	O	О	о	occhio	око
14	P	Пі	п	penna	ручка
15	Q	Ку	ку	questo	цей
16	R	ерре	р	rosa	роза
17	S	ессе	с*	studente	студент
18	T	Ті	т*	tè	чай
19	U	У	у	ufficio	офіс
20	V	Ву	в	vino	вино
21	Z	дзета	дз, ц*	zero, pizza	нуль, піца
<i>Букви іноземного походження</i>					
22	J	і лунга	дж	jakuzzi	джакузі
23	K	каппа	к	poker	покер
24	W	вудопп'я	в(у)	whisky	віскі
25	X	ікс	кс	xerocopia	ксерокопія
26	Y	іпселон	і	Yoga	йога

*Особливості читання:

-

1. [ч] – якщо стоїть перед *i, e*: cena, cibo
[к] – в інших випадках: casa, chi, macchina

2. D - завжди вимовляється твердо: dente [дэнтэ].

3. [дж] – перед буквами *i, e*: gelato

G

[г] – в інших випадках: gamba, grazie

4. Н – не вимовляється, впливає на вимову: chi, ci; і на значення слів: hanno, anno.

5. [з] – на початку слова перед дзвінкими приголосними **b, d, g, l, m, n, r, v**: sbaglio

S

між двома голосними: casa

[с] – в інших випадках: cassa, studente

6. Т – завжди вимовляється твердо: tè [тэ].

7. [дз] – на початку слова: zucchini

Z

[ц] – частіше в середині слова: pizza.

8. gn [нь] – montagna

9. gli [льї] – figlio

10. sce [ще] - scena

sci [щі] - sciare

sche [ске] - scheletro

schi [скі] – schiena

11. Наголос в італійській мові зазвичай падає на другий з кінця склад: *amìco*.

Багато слів мають наголос на третьому складі: *telèfono*. Якщо наголос падає на останній склад, це завжди графічно позначено: *università, tè, perché*.

Esercizio 1: Повторіть за диктором.

a A more	bi B acio	ci C iao	di D ieci
e E spresso	effe F irenze	gi G razie	acca H otel
i I talia	elle L asagna	emme M amma	enne N apoli
o O pera	pi P asta	qu Q uesto	erre R oma
esse S paghetti	ti T iramisù	u U no	vu V espa
zeta Z anzara			

Esercizio 2: Вимовте слова по буквам.

Ggiovane, parola, termine, studenti, orchestra, moglie, zucchini, svizzero, canzone, Ucraina, Svetlana, permesso, rosa, tranquillo.

Esercizio 3: Прослухайте запис та впишіть букви. У кінці Ви

дізнаєтесь імена відомих італійських діячів.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Esercizio 4: Прочитайте слова:

Camera, amico, ricco, carta, calore, bianco, arrividerci, voce, cinema, vicino, centro, piacere, certo, ciao, faccia, calcio, cioccolata, che, perché, chi, archeologo, chimico, chirurgo, maccheroni, grande, gatto, agosto, gente, genitori, gigante, giusto, giovane, Egitto, passaggio, laghi funghi, leggere, complesso, caso, francese, svenire, scaffale, sempre, naso, signore, bagno, campagna, Spagna, famiglia, maglia, bottiglia, alunno, allegro, scuro, scegliere, sciocco, scherzare, schermo, rischio, sciarpa, scheletro, caffè, università.

Esercizio 5: *Поставте слова в алфавітному порядку:*

rosa, latte, amico, studente, casa, sbaglio, figlio, giusto, madre, zero, dente, hobby, montagna, bravo, scheletro, tè, pizza, chi, aereo, esercizio.

CONSONANTI**ПРИГОЛОСНІ**

SUONO звук	GRAFEMA буква	ESEMPIO приклад
[b]	b	bambino
[k]	c	casa, compito
[tʃ]	c	cena, ciao
[d]	d	duomo
[f]	f	forte
[g]	g	gola
[dʒ]	g	giorno
[l]	l	latte
[ʎ]	gl(i)	figlio
[m]	m	madre
[n]	n	notte
[ɲ]	gn	montagna
[p]	p	padre
[kw]	q	quattro
[r]	r	riva
[r]	r	mira
[s]	s	sole
[z]	s	mese
[ʃ]	sc(i,e)	sciarpa
[t]	t	telefono
[v]	v	vino
[dz]	z	zebra
[ts]	z	scienza
[j]	i	iato
[w]	u	uovo

БУКВИ C, G

ЗВУКИ [k – tʃ – g - dʒ]

Звуки [k], [g] являються задньоязичними вибуховими. При вимові глухого звука [k] і дзвінкого [g] зімкнення виникає при стиканні задньої частини язика та м'якого піднебіння. Кінчик язика лежить за нижніми зубами.

Звуки [tʃ], [dʒ] являються передньоязичними альвеолярними. При вимові глухого звука [k] і дзвінкого [g] спинка язика піднімається до середньої частини твердого піднебіння і формує з ним змичку, а потім відступає трохи, формуючи щілину. Кінчик язика лежить за нижніми зубами. Краї язика торкаються корінних зубів.

Букви «c», «g» читаються як [k], [g] відповідно:

- перед голосними «a», «o», «u»: casa, goloso, gusto;
- перед «h»: chi, ghiaccio;
- перед приголосними: scrivere, grande.

Букви «c», «g» читаються як [k], [g] відповідно:

- перед голосними «i», «e»: pronuncia, voce, genere, giusto.

Esercizio 6: *Прослухайте та повторіть слова. (ауд.2progetto)*

Casa, musica, cosa, ascoltare, cucina, scuola.

Gatto, regalo, dialogo, singolare, gusto, lingua.

Ciao, cinema, cena, luce.

Pagina, giusto, gelato, Argentina.

Chiavi, macchina, maschera, pacchetto.

Inghilterra, colleghi, pacchetto, Ungheria.

Esercizio 7: *Прочитайте наступні слова:*

[k] curare, corpo, camera, ecco, cantare, correre, capo, contento, amico, ricco, capello, oca, tabacco, carne.

[tʃ] arrividerci, pace, voce, concerto, vincere, piacevole, círculo, falce, undici, cenare, certo, Cina, ceno.

[k] che, chilo, perché, orchestra, pochissimo, macchina, forchetta, maccheroni, pacchetto, chiave, caro, chitarra.

[g] ago, agrario, gallina, gusto, agosto, magro, regola, grande, Ugo, governo, legumi.

[dʒ] agente, reagire, ginnastica, Genova, gerundio, oggi, giro, salvagente, gergo, leggere, genitori.

[g] Ungheria, ghiro, laghi, ghiaccio, ghirlanda, ghianda, ghiotto.

[k – tʃ – g – dʒ] scala, pace, gesto, capriccio, voce, tacere, piacere, recitare, energico, facchino, cembalo, gamma, coro, chiaro, scuro, tragico, piccolo, laghetto.

Esercizio 8: Повторіть за диктором, звертаючи увагу на різницю між звуками [tʃ - dʒ].(espresso30)

[tʃ]	[dʒ]
mancia	mangiare
per piacere	gelato
amici	Gigi
ghiaccio	giorno
cappuccino	Luigi
cucina	cugina

Esercizio 9: Прослушайте слова і відмітьте знаком «X» звук, який чуєте.(espr31)

	[tʃ]	[dʒ]		[tʃ]	[dʒ]
1.	☐	☐	6.	☐	☐
2.	☐	☐	7.	☐	☐
3.	☐	☐	8.	☐	☐
4.	☐	☐	9.	☐	☐
5.	☐	☐	10.	☐	☐

Esercizio 10: Прочитайте дитячий віршик, звертаючи увагу на букву **g**.

Filastrocca della G

Un gatto ed un gallo
andarono al ballo
vestiti di giallo
in groppa ad un cavallo.

Una tigre e un canguro,
in giacca grigio scuro,
col gilè rosso e i guanti,
erano i più eleganti.

La giraffa,
alta come un gigante,
danzò prima con il gorilla,

poi con il grillo,
che salì sui trampoli
lunghi due metri
e tre ghiande.

La gallina corteggiava il ghiro,
la gattina faceva le fusa al gufo.

Il gatto ed il gallo
vestiti di giallo,
gelosi e piangenti,
lasciarono il ballo
e fuggirono in Portogallo.

Esercizio 11: Прочитайте скоромовку, звертаючи увагу на букву **c**.

SCIOGLILINGUA

Chi ama chiama chi ama,

chiamami tu che chi ami chiami.

Chi amo chiamerò se tu non chiami.

ГРУПИ БУКВ CI(A,O,U), GI(A,O,U)

У буквосполученнях **CI(A,O,U)**, **GI(A,O,U)** буква «i» може як вимовлятися, так і ні. Це залежить від наголосу.

Якщо буква «i» **наголошена**, тобто на неї падає наголос, вона вимовляється:

Lucia, bugia.

Якщо буква «і» **ненаголошена**, тобто на неї не падає наголос, вона не вимовляється: сiào, giòrno.

Esercizio 12: *Прослухайте запис і відмітьте місця, де буква «і» не вимовляється. (giocando con la fonetica бб)*

Panico ieri pomeriggio al Teatro Regio di Parma

Pipistrello semina terrore tra gli orchestrali – L'intervento del direttore armato di bacchetta riporta l'ordine in sala.

Tutto era pronto per la prova generale: in programma le Quattro Stagioni e il Gloria di Vivaldi. Archetto sospeso e corpo già proteso verso il proprio leggio. I maestri dell'orchestra stavano per attaccare la prima battuta quando il volo basso e scomposto di un pipistrello entrato da qualche pertugio del teatro ha seminato il panico fra alcuni membri dell'organico, soprattutto nella componente femminile. Qualcuna ha addirittura preferito lasciare la sala.

Grida e gridolini fuori programma e, sulla scia di questi, qualche commento e risolino in sala, finché il direttore, con un gesto coraggioso, armato della sua bacchetta, riporta l'ordine in sala.

Esercizio 13: *Прочитайте наступні слова:*

già, giorno, giusto, ciao, Francia, arancio, minaccia, formaggio, pancia, calcio, Giappone, giocare, viaggiare, diciannove, arancione, stagione, maggio, ufficiale. Leggio, bugia, Lucia, scia, farmacia, Cio Cio San.

Esercizio 14: *Прослухайте та запишіть слова. (Зprogetto)*

.....
.....

Esercizio 15: *Прослухайте та запишіть слова та поставте наголос.
(dispensa 12)*

.....
.....

БУКВИ Б, П

ЗВУКИ [B], [P]

Звуки [b], [p] по способу артикуляції являються зімкненими, по місцю артикуляції є двогубими, можуть бути короткими та довгими. Ці звуки схожі на українські **б, п**, але вимовляються з більшою напругою.

Esercizio 16: *Прочитайте слова зі звуками [b], [p].*

Pera, basso, perla, banda, papà, bravo, appassionato, basta, appena, purtroppo, bene, pianoforte, buffo, pepe, babbo.

Esercizio 17: *Прослухайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa 38)*

1 2 3 4 5 6 7 8

/p/

/b/

БУКВИ F, V

ЗВУКИ [F], [V]

Звуки [f], [v] по способу артикуляції являються фрикативними, по місцю артикуляції губо-зубними, можуть бути короткими та довгими. При вимові цих

звуків нижня губа внутрішньої сторони прижимається до верхніх різців. Ці звуки схожі на українські **ф, в**, але вимовляються з більшою напругою.

Esercizio 18: *Прочитайте слова зі звуками [f], [v].*

Falso, vero, fare, vivo, fame, vuoto, fuga, avvenire, affetto, davvero, fine, vista, affare, vibrato, affrettando, violino.

Esercizio 19: *Прослухайте слова зі звуком [v]. (dispensa 47)*

Vuoi, vento, riva, bivio, Vivaldi, vago, vivo, servo.

БУКВА М

ЗВУК [m]

Звук [m] по способу артикуляції являється проривним, по місцю артикуляції двогубим, може бути коротким та довгим. При вимові звука [m] губи зімкнуті, м'яке піднебіння опущене і пропускає повітря до порожнини носа. Цей звук схожий на український **м**, але вимовляється з більшою напругою.

Esercizio 20: *Прочитайте слова зі звуками [m].*

Commento, mamma, modo, commosso, moderato, musica, maestro, moto, meno, amico, amore, amoroso, mosso, animato.

БУКВА N

ЗВУК [n]

При вимові звука [n] кінчик язика торкається альвеол верхніх різців. М'яке піднебіння опущене і потік повітря проходить через ніс. Може бути коротким і довгим.

Esercizio 21: Прочитайте слова зі звуками [n].

Nina, neve, nero, nota, pane, pena, nonna, ninna nanna, Nemorino, bene, nove, Norma, penna.

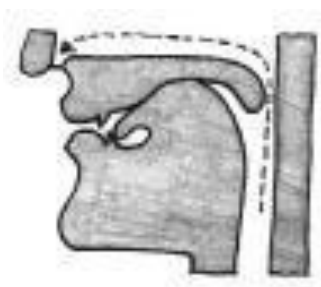
БУКВОСПОЛУЧЕННЯ «GN»

ЗВУК [ŋ]

Звук [ŋ] формується внаслідок зімкнення середньої частини спинки язика та твердого піднебення. М'яке піднебення опущене. Кінчик язика упирається в нижні зуби або знаходиться у нижніх зубів. Звук [ŋ] завжди довгий. З одного боку, звук [ŋ] схожий на український нь, але нь, на відміну від [ŋ], артикулюється на альвеолах і є передньоязичним.

Український звук [н']

італійський звук [ŋ]

Esercizio 22: Прослухайте вимову буквосполучення «gn», повторіть за диктором. (відео)

Stagno, gnocchi, spugna, regno, spegnere, ragno, agnello, legno, bagnato, giugno, Spagna, spagnolo, ingegno, ignoranza, gnomo, bagno, compagno, magnifico, dignitoso.

Compagnia, spegniamo, disegniamo. Gnosi (гнози), Gneiss (gnAis)(гнейс), Wagner,

Esercizio 23: *Прослушайте текст, повторите за диктором, звертаючи увагу на інтонацію.*

1. Era un sogno degno di una diagnosi. In una verde campagna si teneva un convegno sulla vergogna. Una bella insegna di legno con un disegno di una donna che faceva il bagno insieme a un cigno. Era di giugno. Nell'aria un odore di sugna e di fogna con una cagna con la rogna che faceva la lagna.

I partecipanti al convegno si facevano accompagnare dalle loro signore, segno che non riuscivano a svolgere l'impegno senza sentire il bisogno di compagnia.

Ognuno scriveva il proprio cognome sulla lavagna e con contegno strappava un assegno con il quale pagava anche gli agnolotti e l'agnello arrosto. Ogni tanto facevano una grande cagnara ma in generale regnava molta armonia soprattutto quando bevevano del cognac e perdevano quell'aria arcigna.

Spesso si mettevano d'impegno a danzare nella vigna al suono della zampogna: sembravano personaggi di sogno, gnomi e matrigne nel regno dei ragni, si erano dati anche dei nomignoli. E così c'era Ordigno perché troppo violento, Giallognolo perché pallido, Taccagno perché turchio, Pigna perché non capiva, Spagna perché amava il flamenco, Vigogna perché vestiva sempre di lana.

È strano ma si chiamavano con i nomignoli e non provavano nessuna vergogna.

Esercizio 24: *Повторите слова, звертаючи увагу на вимову буквосполучення «gn» і подвоєної приголосної «nn». (espresso 45)*

bagno – anno

Sardegna – gennaio

montagna – Anna

lasagne – panna

Esercizio 25: *Прослушайте пары слов та впишіть пропущені букви. (dispensa 20)*

Se__o – se__o

So__o – so__o

Pi__olo – pi__olo

O__ora – o__ora

Pi__a – pi__a

Sta__o - sta__o

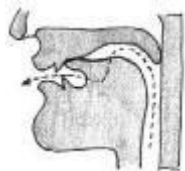
__omi – __omi

Go__a – go__a

БУКВА «L»

ЗВУК [l]

При вимові звука [l] кінчик язика злегка торкається альвеол верхніх різців, а краї язика опущені. Спинка язика, на відміну від українського м'якого звука [ль], наприклад, в слові *лютий*, не торкається твердого піднебіння.

Італійський звук [l]

український звук [ль]

Esercizio 26: Прочитайте слова.

Loro, musicale, largo, lira, lontano, sala, sole, tavola, lavoro, sale, lacrima, lontano, parola, finale, luna, lento, male, legno, gloria, legato, inglese, duemila.

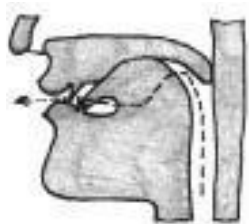
Esercizio 27: Прочитайте слова з подвоєною буквою л.

Bello, nulla, allora, fratello, sorella, allegro, ballo, villa, gallo, allargando, canterellare, carello, gallina.

БУКВОСПОЛУЧЕННЯ «GLI»

ЗВУК [ʎ]

При вимові звука [ʎ] середня частина спинки язика припіднімається до середньої частини твердого піднебіння та торкається його, формуючи змичку. Кінчик язика торкається нижніх зубів. Губи пасивні та напіввідкриті. Звук [ʎ] завжди довгий. Такого звука немає в українській мові.

Esercizio 28: Повторіть слова за диктором, звертаючи увагу на вимову буквосполучення «gli». (ешко)

gli	bagaglio
bottiglia	scegliere
biglietto	aglio
figlio	voglio
famiglia	consiglio
moglie	

Esercizio 29: Повторіть слова, звертаючи увагу на вимову буквосполучення «gli» і приголосної «l». (espresso 45)

Bottiglie – mille

Famiglia – tranquilla

Tovaglia – Italia

Voglio – olio

Esercizio 30: Прослухайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa 23)

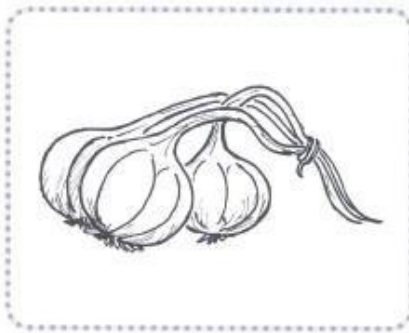
1 2 3 4 5 6 7 8

/l/

/ʎ/

Esercizio 31: Укажіть правильний малюнок до слів:

agli, ali, taglia, Maia (ape), abbaglia, abbaia.

Esercizio 33: *Прочитайте слова.*

Aglío, egli, meglio, foglio, figlio, giglio, voglio, paglia, maglia, sveglia, coniglio, ventaglio, guinzaglio, maniglia, tagliere, biglietto, maglietta, tovagliolo, origliare, portafoglio, sogliola, bagaglio, orgoglio, bavaglino, famiglia, canaglia, bottiglia, migliore, battaglia, medaglia, pagliaccio.

RICORDATE!

GL+A, E, O, U, I+CONSONANTE = [gl]

Esercizio 34: Прослушайте слова та повторіть їх. Зверніть увагу на читання буквосполучення «gl». (dispensa 15)

Glottologia, glucosio, inglese, glicine, glossario, sigla, geroglifico, gladiatore.

Esercizio 35: Прослушайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa 23)

1 2 3 4 5 6 7 8

/ ŋ /

/ ʎ /

БУКВИ «Т, Д»

ЗВУКИ [t], [d]

При вимові приголосних звуків [t], [d] кінчик язика торкається верхніх різців, краї язика торкаються верхніх корінних зубів. В італійській мові, на відміну від української мови, звуки [t], [d] ніколи не пом'якшуються перед голосною **i**, наприклад: diploma - дім.

Esercizio 36: Прочитайте слова.

Tema, dire, teatro, ditta, tempo, divano, tenore, diploma, stile, medico, sentire, venerdì, tutti, diminuendo, fatto, destro, atto, duettino, dinanzi, fagotto, addio, dormire, portare, studiare, addolorato.

Esercizio 37: Прослушайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa 43)

1 2 3 4 5 6 7 8

/ t /

/ tt /

БУКВА “R”

ЗВУК [r]

Звук [r] по способу артикуляції дрижачий, по місцю артикуляції альвеолярний передньоязичний, може бути коротким та довгим. При вимові звука [m] кінчик язика витягнутий, швидко піднімається і торкається альвеол, не формуючи, проте, змички. На відміну від українського звука р, італійський звук [r] більш пружний.

Esercizio 39: Прочитайте слова зі звуком[r].

Resto, Roma, caro, carro, burro, ritmo, rosso, remo, formaggio, fattoria, pranzo, borsa, prato, tragedia, parlare, rosa.

Esercizio 40: Прослушайте і запишіть пропущені букви. (dispensa 31)

1. e.....a

4. ca..... o

7. ca.....ne

2. e.....a

5. ca..... o

8. co.....e

3.osso

6. g.....igio

9. co.....

Esercizio 41: Прослушайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім

запишіть слова. (dispensa32)

1 2 3 4 5 6 7 8

/l/

/r/

БУКВА “S”

ЗВУКИ [s], [z]

Буква “s” може передавати 2 звуки:

[s] – глухий і вимовляється без участі голосу (схожий на український звук «с») (sorda, aspra)

[z] – дзвінкий, вимовляється за участі голосових зв'язок (схожий на український звук «з») (sonora, dolce).

При вимові цих приголосних звуків кінчик язика впирається в нижні передні зуби. Краї язика притискаються до верхніх корінних зубів.

Буква “s” вимовляється як звук [s] в наступних випадках:

- На початку слова перед голосною: sala, sentire.
- Перед глухими приголосними (**p, t, f, c, q**): stampa, posta, sposare, mosca.
- При подвоєні: rosso, sassofono, basso.
- В похідних словах, які починаються з **s**, префіксах та складних словах: risalire, vendesi, stasera, ventisei.
- Після іншої приголосної в середині слова: morso, pensare.

Буква “s” вимовляється як звук [z] в наступних випадках:

- Перед дзвінкими приголосними (**b, d, v, g, l, m, n, r**): svenire, sbaglio, sdegno.
- Між двох голосних: rosa, casa, mese, sposa.

Esercizio 42: Прочитайте слова.

[s] basta, testo, penso, russo, risapere, sasso, severo, corso, sonno, salutare, sonata, solenne, affitarsi, risedersi, presso, risalutare, sposare, trentasette.

[z] slitta, svelto, esempio, caso, slancio, ripresa, paese, rosa, isola, sbaglio, sminuendo, sloveno, fantasma, snodare, cosmo, così.

[s], [z] spagnolo, rossa, caso, smettere, ripresa, sforzo, slancio, sole, strumento, stasera, sugo, sala, smontare, cosmo, spesso, small, studente, presente, museo, spensierato, vendesi, disoccupato, disegno.

Esercizio 43: *Прослухайте речення та підкресліть однією лінією звук [s] та двома лініями звук [z] (dispensa 36)*

1. Sara e Saverio si sono sposati il sei settembre a Chiusdino, nella chiesetta del paese.
2. Sono stati invitati anche Simona, Sofia, Susanna e Alessio, compagni del ginnasio.
3. La sera sono andati al ristorante Brindisi e il giorno seguente sono partiti per la Malesia.

БУКВОСПОЛУЧЕННЯ «SC»

ЗВУКИ [SK], [ʃ]

[ʃ] – щілинний, передньоязичний приголосний звук. При вимові звука [ʃ] кінчик язика відступає від верхніх різців, задня частина язика припіднята, а губи злегка видаються вперед.

Буквосполучення «SC» читається як звук [ʃ] перед голосними **i, e**, напр.:
nascere, scena, finisci.

В інших випадках читається як [sk], напр.:

Schiena, scusa, schiavo.

Esercizio 44: *Прослухайте слова та повторіть їх. Потім впишіть слова в правильний стовпчик. (dispensa 39)*

Ascolto, nascere, scherzo, scendere, meschino, scheda, scala, vascello, scivolare, maschera, scintilla, conoscere, scegli, scusi, tedeschi, uscite.

[sk]	[ʃ]

Esercizio 45: *Прослухайте слова та впишіть пропущені букви.*
(dispensa 39)

1. laare

3. pe.....

5. ma.....le

2.ermo

4. fo.....o

6. va.....a

БУКВА “Z”

ЗВУКИ [ts], [dz]

Буква “Z” може передавати 2 звуки:

[ts] - глухий (схожий на український звук «ц») (sorda, aspra)

[dz] - дзвінкий (схожий на українське сполучення «дз») (sonora, dolce).

При вимові цих передньоязикових приголосних звуків (африкатів) язик піднімається до піднебіння і торкається верхніх корінних зубів, губи злегка відкриті.

Буква “Z” вимовляється як звук [ts] в наступних випадках:

- після приголосної букви: fidanzato, terzo. (**виключення** - *romanzo, romanza, bronzo, benzina*)
- в закінченнях
 - zia**: agenzia
 - zio**: vizio
 - zione**: lezione
 - anza**: stanza
 - enza**: prudenza
 - ezza**: tristezza
 - orzo**: sforzo
 - orza**: forza
 - erzo**: sterzo

-onzolo: gironzolo.

- на початку слова, якщо другий склад починається з глухої приголосної
 - c** – zucchero
 - f** – zolfo (виключення – zafferano, zefiro, zaffiro)
 - p** – zampa
 - t** – zitto
- Після букви «**l**»: alzare, calza (виключення - elzeviro, belzebù)
- Подвійна «**zz**»: fazzoletto, tazza (виключення – azzardo, azzurro, brezza).
- В закінченні дієслова – **azzare**: amazzare, strapazzare.

Буква “**Z**” вимовляється як звук [dz] в наступних випадках:

- Між двох голосних: azoto, bizantino (виключення - nazismo).
- В закінченнях –**izzare**: organizzare, armonizzare (виключення - rizzare).
- На початку слова, якщо другий склад починається з дзвінкої приголосної
 - b** - zebra
 - d** – zodiaco

g – zigote (виключення zigano)

l - zelo

m – zimarra

n - zona

r - zero

v – zavorra

z – zanzara, zenzero.

- коли після букви «z» ідуть дві голосні, перша з яких не є «i»: zaino, zoo.
- В словах, де звук [dz] походить від латинського [d] та [g]: mezzo (medium), pranzo (prandium), azienda (agenda).

Перелік виключень

[ts]	[dz]
nazismo, rizzare, zigano	romanzo, romanza, bronzo, benzina, pranzo, azienda, zafferano, zefiro, zaffiro elzeviro, belzebù azzardo, azzurro, brezza, olezzo, mezzo, gazza

Esercizio 46: *Прослушайте слова, звертаючи увагу на букву «z».*

Поясніть, чому буква «z» в цих словах читається як звук [ts]. (dispensa 44)

Audizione, razza, indirizzo, carrozza, delizia, grazia, alzo, speranza, violenza, forza, vezzi, ammazzare, aguzzerò, senza, stizza, nozze, bellezza, Santuzza, danza, incoronazione.

Esercizio 47: *Прочитайте слова зі звуком [ts]. Поясніть читання букви «z».*

Credenza, pazienza, danza, stanza, calza, forza, scienza, speranza, terzo, scherzo, sforzo, grazie, canzone, azione, lezione, ragazza, tazza, pazzo, pezzo, prezzo, palazzo, nozze, fazzoletto, pizzicato, Svizzera.

Esercizio 48: *Прослушайте слова, звертаючи увагу на букву «z».*

Поясніть, чому буква «z» в цих словах читається як звук [dz].

(dispensa 45)

Zerlina, zoo, Zeus, zona, Zaira, Azucena, garzone, Donizetti, gazza.

Esercizio 49: *Прочитайте слова зі звуком [dz]. Поясніть читання букви «z».*

Bronzo, zero, zelo, zebra, zona, zaino, zeffiro, zig-zag, benzina, pranzo, romanzo, romanza, barzeletta, dozzina, magazzino, azzurro, orizzonte, armonizzare, mezzanotte, mezzosoprano.

Esercizio 50: *Прочитайте слова зі звуками [ts], [dz]:*

Danza, forza, stanza, cadenza, pranzo, romanzo, benzina, speranza, zeffiro, infanzia, comizio, marzo, mazurka, canzone, mezzo, mezzosoprano, mezzogiorno, mezzanotte, zero, zoo, terrazzo, armonizzare, organizzare, manifestazione, rivoluzione.

Esercizio 51: Прочитайте речення та підкресліть однією лінією звук [ts] та двома лініями звук [dz]. Потім прослухайте запис та перевірте свою відповідь. (dispensa 46)

1. Zoe è di Zurigo, abita a Zagabria ed è in servizio come poliziotta alla stazione.
2. Suo zio Zaccaria fa le pulizie nell'azienda che produce zucchero e caffè d'orzo.

Esercizio 52: Прочитайте речення та зверніть увагу на букву «z».

1. Mazurca è una danza polacca.
2. Renzo ha un romanzo interessante.
3. Dina canta una romanza.
4. Essa ha una bella voce di mezzosoprano.
5. Cantiamo la canzone "Bella ciao"!
6. "L'Elisir d'amore" è un'opera di Donizetti.

Esercizio 53: Прочитайте скоромовку.

Nel pozzo di Santa Pazzia, protettrice dei pazzi,

c'è una pazza che lava una pezza.

Arriva un pazzo con un pezzo di pizza

E chiede alla pazza se ne vuole un pezzo.

La pazza rifiuta. Il pazzo s'infuria.

E butta nel pozzo la pazza, la pezza e la pizza.

ПОДВОЄНІ ПРИГОЛОСНІ

Подвоєні приголосні необхідно вимовляти чітко, протягуючи звук, так як вимова однієї приголосної замість двох (і навпаки) веде до непорозуміння через різницю в значеннях.

Esercizio 54: Прослухайте пари слів, звертаючи увагу на подвоєні приголосні та значення слів. (ешко 3.15)

Carro – caro

(віз - дорогий)

Sorria – sorìa

(пара людей - копія)

Ditta – dita

(фірма - пальці)

Penna – pena

(ручка – покарання)

Esercizio 55: Прослушайте слова та впишіть пропущені букви. (dispensa 49)

1. pa.....o

4. i.....ortale

7. fanciu..... a

2. ada.....o

5. va.....o

8. a.....enti

3. bre..... a

6. mo.....ò

9. so.....rire

Esercizio 56: Прослушайте вимову подвоєних приголосних, повторіть за диктором. (11 progetto)

Piccolo, cappuccino, caffè, difficile, oggetto, aggettivo, bello, giallo, mamma, immagine, nonna, gonna, terra, corretto, settimana, attenzione.

Esercizio 57: Прослушайте і запишіть слова, звертаючи увагу на подвоєні приголосні. (12 progetto)

.....
.....

Esercizio 58: Прослушайте слова, звертаючи увагу на подвоєні приголосні. Прочитайте слова з перекладом. (ешко 3/18)

Nono - nonno

Sorìa – sorria

Polo – pollo

Pala – palla

Sete – sette

Casa - cassa

Esercizio 59: *Прослухайте і запишіть слова, звертаючи увагу на подвоєні приголосні (ешко 3.17).*

.....
.....

Babbo, pizza, addio, leggo, piccolo, zuppa, spaghetti, mozzarella, faccia, maggio.

Esercizio 60: *Прослухайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa32)*

1 2 3 4 5 6

/ t /

/ tt /

1 2 3 4 5 6

/ p /

/ pp /

1 2 3 4 5 6

/ m /

/ mm /

1 2 3 4 5 6

/ n /

/ nn /

	1	2	3	4	5	6	7	8
/k//kk/								
/tʃ//tʃtʃ/								
/g//gg/								
/dʒ//dʒdʒ/								

Esercizio 61: Прослухайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa53)

	Одна приголосна	Подвоєна приголосна	2 пари подвоєних приголосних
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			

Esercizio 62: Прочитайте та переведіть речення. Які помилки допущені?

1. Mi sono messo il capello e sono uscito di casa.
2. Quella note Mina ha perso la bambola.

Esercizio 63: Прочитайте наступні речення та виберіть правильне слово.

1. Il nono / nonno abita al nono / nonno piano di un condomio, in giardino ha una sera / serra che cura con passione, ogni sera / serra inaffia le piantine, la sua preferità è una rossa / rosa.
2. Coro / corro, devo scappare! Ho le prove del coro / corro, è note / notte e non ho ancora ripassato le note / notte.
3. Il cane / canne di Tobia si era nascosto fra le cane / canne del laghetto dietro la casa / cassa di campagna mentre il nonno lo cercava fra le case / casse in cantina.

I VOCALI
ГОЛОСНІ БУКВИ

SUONO звук	GRAFEMA буква	ESEMPIO приклад
[a]	a	albero
[e]	e	eleganza
[ɛ]	e	erba
[i]	i	isola
[o]	o	onda
[ɔ]	o	oggi
[u]	u	uva

В італійській мові 5 голосних букв **a, e, i, o, u**, але 7 голосних звуків **[a], [i], [u], [e], [ɛ], [o], [ɔ]**. По положенню язика, по відношенню до звука **[a]**, який вважається нейтральним, вирізняють голосні переднього **[i – e – ɛ]** та заднього ряду **[o – ɔ – u]**.

IL VOCALE [a] / ГОЛОСНИЙ ЗВУК [a]

[a] – відкритий, *не лабіалізований* звук. При артикуляції звука **[a]** язик напружений, нижня щелепа опущена, кінчик язика торкається нижніх зубів. Звук **[a]**, як і всі голосні італійської мови, не піддається редукції.

Esercizio 64: *Прослухайте та прочитайте слова та речення зі звуком [a].*

casa, canzone, mattina, bacio, amato, vanità, aria, madre, canto, tavola.

Clara ha un cane e un gatto. Anna invece non ama gli animali.

IL VOCALE [u] / ГОЛОСНИЙ ЗВУК [u]

При вимові звука [u] губи витягуються більше, ніж при вимові українського звука [y], а язик здвигається назад.

Esercizio 65: *Прослухайте та прочитайте слова та речення зі звуком [u].*

tu, uccise, giunse, cura, uva, premura.

uno, brutto, tutto, musica, duro, due, ritenuto.

Guido e Ugo sono studenti e tutti e due vengono da Udine.

IL VOCALE [i] / ГОЛОСНИЙ ЗВУК [i]

При вимові звука [i] губи розтягнуті, формуючи вузьку щілину, рот злегка відкритий, а спинка язика піднята до твердого піднебіння, кінчик упирається нижні різці, а бокові краї язика сильно прижаті до верхніх різців. Всі приголосні перед [i] вимовляються більш твердо, ніж в українській мові.

Esercizio 66: *Прослухайте та прочитайте слова та речення зі звуком [i].*

libera, Mimì, vincere, calici, figli, divini.

Lui ha pochi amici sinceri in questo difficile periodo.

arriva, mio, io, riva, crisi, vino, armonia, inno, intero.

IL VOCALE [e] / ГОЛОСНИЙ ЗВУК [e]

[e] – закритий звук. При його вимові язик при піднятій до піднебіння трішки менше, ніж при вимові звука **[i]**. Губи розтягнуті, кінчик язика впирається в нижні зуби. Зазвичай звук **[e]** зустрічається в наголошеному закритому складі та у відкритому ненаголошеному складі: vero [ˈve:ro], avete [aˈve:te].

Буква «e» вимовляється як закритий звук **[e]** в наступних випадках:

-e	amore, te, beltade
-é	sé, perché, né
-ecce-	secco, orecchi, zecche винятки [ɛ]: ecco, specchio, vecchio
-ecc-	freccia, caserecci, leccio
-efice	orefice, carnefice, pontefice
-eggi-	fraseggi, schieggia, arieggio
-egli-	egli, sveglia, teglia
-egn-	degnò, congegno, pegno
-eg-	lego, strega, allegro винятки [ɛ]: bega, prego, peggio
-el-	felce, peltro, feltro
-enn-	antenna, penna, feltro винятки [ɛ]: solenne, millennio
ment-	sentimento, momento, facilmente
-entr-	dentro, mentre, rientro винятки [ɛ]: centro, ventre
-epp-	ceppo, steppa, zeppi
-ere	dovere, avere, potere
-erm	afferma, conferma
-esc-	fresco, moresco, pazzesco винятки [ɛ]: pesca, esco
-es-	difesa, mese, preso
-esim-	battesimo, incantesimo винятки [ɛ]: ventesimo, centesimo
-ess-	contessa, promessa, principessa винятки [ɛ]: compressa, adesso, Tessa
-et-	sete, moneta, prendete

	винятки [ɛ]: prete, profeta, quiete
-etto	duetto, vendetta, Rigoletto винятки [ɛ]: petto, rispetto, diletto
-evol-	lodevole, piacevole, notevole
-ezz-	dolcezza, bellezza, brezza disprezzo, pezza, prezzo

Буква «е» завжди вимовляється як закритий звук [ɛ] в наступних граматичних часах:

Futuro semplice 1 та 2 ф.мн.	
-eremo	canteremo, venderemo
-erete	canterete, venderete
Condizionale presente 2 ф.одн., 1 та 2 ф.мн.	
-erest-	canteresti, venderesti
-eremmo	canteremmo, venderemmo
Congiuntivo imperfetto	
-essi/e	credessi, vendesse
-essimo	credessimo, vendessimo
-este	credeste, vendeste
-essero	credessero, vendessero
Passato remoto verbi regolari in -ere	
-ei	credei, vendei
-etti	credetti, vendetti
-esti	credesti, vendesti
-é	credé, vendé
-ette	credette, vendette
-emmo	credemmo, vendemmo
-este	credeste, vendeste
-erono	credarono, venderono
-ettero	credettero, vendettero
Verbi irregolari prendere, stare al Passato remoto	
-esi/-ese/-esero	presi, prese, presero
-etti/-ette/-ettero	stetti, stette, stettero
Indicativo presente e Imperativo	
-ete	credete, leggete tacete! vendete!
Indicativo imperfetto	
-evo/ -evi/ -eva	credevo, vendevi, credeva

-evamo	credevamo, vendevamo
-evate	credevate, vendevate
-evano	credevano, vendevano

Esercizio 67: Прочитайте слова та речення зі звуком [e].

Campéggio, gréggio, postéggio, sortéggio, manéggia, puléggia, schéggia, beveréccio, casaréccio, intréccio, pescheréccio, bréccia, cortéccia, fréccia, tréccia, sbréccio, scortéccio, sfréccio, credéi, credésti, credé, credémmo, credéste, credérono, potéi, potésti, poté, potémmo, potéste, potérono. fondaménta, giuménta, ménta, torménta, ménte, seménte, altriménti, pariménti, censiménto, giuraménto, Rinasciménto. avéssi, credéssi, sapéssi, voléssi, avésse, credésse, sapésse, volésse, avéssero, credéssero, sapéssero, voléssero, avrémo, crederémo, saprémo, vorrémo, bére, cadére, sedére, vedére, avéte, canteréte, piangéte, verréte, avévo, credévo, sapévo, volévo, avévi, credévi, sapévi, volévi, avéva, credéva, sapéva, voléva, avévano, credévano, sapévano, volévano. accénno, depénno, impénno, sénno, attéso, contéso, offéso, sospéso, cineprésa, difésa, imprésa, tésa, cortése, francése, maionése, paése, fanciullésco, marinarésco, péscó (da pescare), studentésco, éscá (cibo per pesci), péscá (atto del pescare) scolarésca, tréscá. contéssa, dottoréssa, principéssa, scomméssa. agruméto, cannéto, fruttéto, sugheréto, alberéta, faggéta, pinéta. bozzétto, duétto, fogliétto, girétto, orsétto, pezzétto, biciclétta, borsétta, fétta, gallétta, saétta, vendétta, zollétta. amarézza, bellézza, carézza, delicatézza, finézza, giovinézza, tristézza. artéfice, carnéfice, oréfice, pontéfice, agévole, meritévole, piacévole, scorrévole. accéso, acéto, alméno, appéna, bévo, capéllo, chéto, codéstó, davvéro, déntro, fégato, félce, fréddo, invéce, méno, néro, orécchio, péna, péra, pianéta, quéstó, sédici, ségno, séta, strétto, tappéto, trédici, vélo, vérde, véro. che, e, me, re, sé, se, te, tre, né, ne, affinché, checché, dacché, macché, mercé, nonché, perché, sicché.

Esercizio 68: *Прослухайте та прочитайте слова та речення зі звуком [ɛ].*

IL VOCALE [ɛ] / ГОЛОСНИЙ ЗВУК [ɛ]

[ɛ] – відкритий звук. При вимові звука [ɛ] рот відкритий трохи менше, ніж при вимові звука [a]. Губи розтягнуті, кінчик язика упирається в нижні різці. Спинка язика піднята менше, ніж при вимові звука [e]. Звук [ɛ] зустрічається лише в ударній позиції: bene [ˈbɛ:ne], presto [ˈprestɔ]. Зазвичай зустрічається в закритому наголошеному складі та в кінці деяких слів festa [ˈfɛ:sta], caffè [caffɛ].

Зазвичай буква «e» вимовляється як відкритий звук [ɛ] в наступних випадках:

-è	è, Salomè, cioè
-eco/a/i/e	bieco, biblioteca, discoteca
-e + consonante +ico	strategico, fonetico, algebrico
-e + vocale	sei, miei, dea
-e + consonante	ex, rebus, hotel
-ed-	arredo, erede, scheda винятки [e]: vedere, credere, fede
-edin-	acredine, salsedine, redine
-el-	zelo, clientela, Daniela винятки [e]: candela, velo, tela
-ell-	venticello, gioielli, fratello винятки [e]: quello, capello, stella
-em-	crema, problema, schema винятки [e]: seme, scemo
-emb-	dicembre, sghembo, lembo винятки [e]: sembra
-emm-	gemme, dilemma винятки [e]: femminile, vendemmia
-emp-	sempre, tempo
-end-	stupendo, orrendo
-eng- (verbi)	venga, tengo
-enn- / -ennio	solenne, maggiorenni, millennio

-en-	cileno, sloveno, saraceno
-ens-	penso, denso, mensa
-ent-	gente, violento, venti винятки [e]: venti (20), dimentico
-enz-	sapienza, silenzio, senza
-er-	leggero, mistero, ero винятки [e]: cero, capinera, nero
-erb-	acerbo, proverbi, erba
-erc-	alterco, quercia, sterco
-erg-	albergo, gergo, stamberga
-erl-	merlo, perla, sberle
-ern-	eterno, governo, moderno
-err-	erro, guerra, terre
-ers-	avverso, diverso, emerse
-ert-	aperto, incerto, sofferto
-erv-	osservo, cervo, serva
-esi	cosmesi, tesi, mimesi
-est-	semestre, celeste, tempesta
-etr-	teatro, metro, faretra
-ev-	leva, breve, longevo
Dittonghi	
-ie-	dieresi, niente, miei
-ier-	portiere, bandiera, ieri
Condizionale presente 1 та 3 ф.одн., 3 ф.мн.	
-erei	canterei, venderei
-erebbe	canterebbe, venderebbe
-erebbero	canterebbero, venderebbero
Gerundio	
-endo	credendo, finendo

Якщо вимова «е» відкрита, над літерою ставиться знак *accento grave* (̀) — «важкий» наголос, якщо вимова “e” закрита, ставиться знак *accento acuto* (´) — «гострий» наголос.

Esercizio 69: Прочитайте слова та речення зі звуком [ɛ].

arcière, bandièra, chièsa, diètro, insième, liève, mièle, niènte, piède, sièdi, vièni, aziènda, faccènda, leggènda, merènda, tènda, accèndere, comprendere, difèndere,

prendere, stendere, orrendo, tremendo. accogliente, bollente, coerente, diffidente, evento, gente, lento, oriente, perdente, vento, circense, dispensa, intenso, mensa, propenso, senso, assistenza, coerenza, dissolvenza, Firenze, Lorenzo, silenzio, assemblea, colèi, epopea, feudo, idea, sei, assedio, criterio, desiderio, materia, serio, tenue. ancilla, gazzella, mascella, sorella, anello, bello, castello, ombrello, secchiello, ribelle, pelle, blasfemo, crisantemo, estremo, remo, crema, edema, problema, teorema, decenne, minorene, solenne, ventenne, decennio, trentennio, undicesimo, ventesimo, centesimo, millesimo, alpestre, rupestre, terrestre, canestro, finestra, ginestra, acredine, intercapedine, salsedine, angelico, famelico, psichedelico, atmosferico, batterico, collerico, esoterico, isterico, numerico, azteco, ceco, eco, sbienco, trichenco, biblioteca, discoteca, enoteca, ipoteca. aloè, bignè, caffè, frappè, purè, bidet (bidè), cabaret (cabarè), dèficit, motèl, rèbus, rèquiem, tènnis, vademècum, avrèi, canterèi, vorrèi, amerèbbe, dirèbbe, scriverèbbe, avrèbbero, berrèbbero, sognerèbbero, alfabètò, bène, cètò, estètà, Gaètà, incomplètò, lèggere, maratonètà, obsolètò, Peloponnèsò, rèstò, sèppi, tèmpò, vètò, zèbra.

OMOGRAFE

Омографи – це слова, що мають однакове написання, але різне звучання і значення.

Esercizio 70: *Прослухайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa66)*

[e]	[ɛ]	[e]	[ɛ]
accetta	accetta	esse	esse
affetto	affetto	legge	legge
corresse	corresse	mento	mento
creta	Creta	nei	nei
dei	dei	pene	pene
dette	dette	pesca	pesca
esca	esca	venti	venti

Esercizio 71: *Прослухайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa67)*

1 2 3 4 5 6 7 8

/ e /

/ ε /

Esercizio 72: *Прочитайте слова та речення зі звуками [e], [ε].*

In queste parole la lettera E ha *un suono aperto*:

• Bene, breve, cento, certo, devo, sei, sette, eco, esco, febbre, greco, levo, meglio, peggio, penso, prego, sempre, senso, seppi, spero, spezzo, tempo, tengo, terra, terso, terzo, testa, vento, vengo, verso, Dei, centro, senza, prete, lei, specchio, centesimo, ventenne, perenne, falena, primavera, concedere, ingenuo, procedere, tempio, gelo.

In queste parole la lettera E ha *un suono chiuso*:

• Acceso, allegro, ammesso, almeno, appena, capello, codesto, quello, credere, crescere, davvero, dimentico, invece, medesimo, mettere, nemmeno, orecchio, permettere, ricevere, ripreso, rivede, sedici, sereno, tredici, veleno, semplice, vergine, vendetta, cerco, fedele, discepolo, verde, me, te, se, perché, poiché.

VOCALE [ɔ] / ГОЛОСНИЙ ЗВУК [ɔ]

[ɔ] – відкритий голосний звук. При його вимові кінчик язика відсунутий від нижніх зубів, опущений та тисне донизу; нижня щелепа опущена, губи майже не округлені. Зазвичай зустрічається у відкритих та закритих наголошених складах і в односкладових словах.

Зазвичай буква «o» вимовляється як відкритий звук [ɔ] в наступних випадках:

-o	no, do, sto
-o + vocale	poi, eroe, Zoe винятки [o]: noi, voi, coi
-e + consonante + 2 vocali	ozio, gloria, demonio винятки [o]: vocio, incrocio, sfocia
-ò	ciò, però, falò
-o + consonante finale	factotum, stop, gong
-o (con accento sulla terzultima sillaba)	ottimo, popolo, orfano винятки [o]: dodici, giovane, porpora
-uo-	buono, fuoco, cuore винятки [o]: affettuoso, lussuosa, fruttuoso
-o + (bb-br-c-cr-f-ff-g-gg-p-pp-rz-sc-str-t-)	gobbo, poco, strofa, forza, oggi, Tosca, vostro, galoppo
-occ(hi)	sciocco, ciocca, occhio винятки [o]: bocca, tocca, sbocco
-occi-	belloccio, coccio, roccia винятки [o]: goccia, doccia
-od-	odo, moda, lode
-ogli-	imbroglio, foglio, soglia винятки [o]: moglie, germoglio, orgoglio
-ol- (d-l)	parola, soldi, colla
-olf-	Rodolfo, zolfa
-on- (n)	trono, cerimonia, donna винятки [o]: con, padrone, perdono
-or-	oro, aurora, tesoro винятки [o]: loro, ancora, ora
-ort-	forti, morte, storto
-osci-	angoscia, camoscio, poscia
-osi-	artrosi, psicosi, neurosi
-oss-	fossa, grossi, ossa винятки [o]: rosso, tosse
-ost-	posta, tosto, piuttosto винятки [o]: agosto, foste, nascosto
-ott- (+ ol)	notte, motto, viottolo винятки [o]: sotto, rotto, ghiotto
-ov	prova, piove, nove
-ozz-	carrozza, nozze, predicozzo винятки [o]: pozza, mozzo, rozza
Futuro semplice 1ф.одн.	

-(er)ò	parlerò, canterò, reciterò
Passato remoto 3 ф.одн., 3 ф.мн.	
-ò	parlò, cantò, recitò
-ono	parlarono, cantarono, recitarono

Esercizio 73: Прочитайте слова та речення зі звуком [ɔ].

bòlgia, còrpo, diciannòve, fòrte, impòrto, nòno, òpera, piuttòsto, pòi, scòrgere, tròppo, vòlli, vòstro, còlsi, còlse, còlsero, sciòlsi, sciòlse, sciòlsero, tòlsi, tòlse, tòlsero, Arnòllo, Bertòllo, Leopòllo, Adòlfo, Landòlfo, Rodòlfo, appròccio, bellòccio, còccio, figliòccio, bisbòccia, chiòccia, ròccia, allòggio, mòggio, sfòggio, fòggia, lòggia, piòggia, afflòscio, scròscio, angòscia, còscia, galòscia, addòsso, bòsso, colòsso, ortodòsso, scòsso, fòssa, mòssa, artòsi, cirròsi, ipnosi, micòsi, nevròsi, osmòsi, psicòsi, simbiòsi, trombòsi, andròide, pazzòide, tiròide, armaiòlo, bocciòlo, campagnòlo, figliòlo, nocciòlo, pòlo, tovagliòlo, bagnaròla, carriòla, fòla, moviòla, viòla, bambolòtto, galeòtto, lepròtto, salòtto, bòtta, calòtta, gròtta, ricòtta, naneròttolo, pianeròttolo, viòttolo, pallòttola, tròttola, buròcrate, Ippòcrate, Cristòforo, tedòforo, episòdico, metòdico, allegòrico, calòrico, pittòrico, sinòttico, termòmento, tuberculòtico, analògico, biològico, psicologico, astròlogo, monòlogo, sociòlogo, andrò, ciò, còlon, do, farò, gòng, ho, leggerò, no, nòrd, però, po', rococò, so, sto, stòp, accessòrio, baldòria, begònia, còpia, demònio, elògio, empòrio, fruttòsio, glòria, lattòsio, memòria, necrològio, obbligatòrio, petròlio, ròseo, stòria, buòno, casseruòla, cuòre, duòmo, fuòco, lenzuòlo, museruòla, nuòvo, ruòlo, scuòla, uòmo, vuòto.

VOCALE [ɔ] / ГОЛОСНИЙ ЗВУК [ɔ]

[ɔ] – закритий голосний звук. При його вимові Язик відсунутий назад, кінчик язика опущений, губи округлені та висунуті вперед. Зустрічається завжди в ненаголошеній позиції та в деяких словах під наголосом.

Зазвичай буква «**o**» вимовляється як відкритий звук [o] в наступних

випадках:

-oce	croce, feroce, voce винятки [ɔ] якщо стоїть після «u» : suoce, suocera, nuoce
-og-	giogo, foga, voga
-ogn-	bisogna, ogni, sogno
-oi-	vassoio, tettoia, cesoia винятки [ɔ] якщо стоїть після «u» : cuoio, buoi
-ol- (c-m-p-s-t-)	dolce, sole, molto pizzaiolo, pignolo, parola
-omb-	tromba, colomba, romba
-onc-	sconcio, conca, broncio
-ond-	mondo, giocondo, onda
-zione	dizione, azione, benedizione
-ont-	onta, ponte, fonti
-onz-	fronzoli, bonzo, sbronza
-or- (g- s-)	amore, borgo, forse винятки [ɔ]: oro, mora, aurora
-os-	geloso, noioso, posi винятки [ɔ]: rosa, sposo, riposo

Якщо вимова «**o**» відкрита, над літерою ставиться знак *accento grave* (̀) — «важкий» наголос, якщо вимова «**o**» закрита, ставиться знак *accento acuto* (´) — «гострий» наголос.

Esercizio 74: Прочитайте слова зі звуком [o].

atróce, cróce, feróce, nóce, velóce, bisógno, cotógno, scalógno, sógno, Bológna, carógna, fógna, vergógna, ógni, amarógnolo, giallógno, verdógno, abbeveratóio, ballatóio, frantóio, ingóio, levatóio, rasóio, vassóio, bottóne, cannóne, dizióne, erosióne, portóne, trasmissióne, persóna, bíondo, fóndo, móndo, vagabóndo, baraónda, fiónda, sónda, accónto, confrónto, prónto, tramónto, bisónte, cónte, frónte, orizzónte, pónte, amóre, calóre, dottóre, fondatóre, pescatóre, rumóre, valóre, afóso,

bellicóso, chiassóso, delizióso, insidióso, nervóso, piovóso, allóra, bócca, colóro, dódici, dópo, fórma, giórno, incóntro, lóro, maggióre, nóme, óra, pósto, quattórdici, rispóndere, sóno, vói.

OMOGRAFE

Esercizio 75: *Прослухайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa75)*

[o]	[ɔ]	[o]	[ɔ]
accorsi	accorsi	provocatori	provocatori
botte	botte	rosa	rosa
colto	colto	scopo	scopo
fosse	fosse	torta	torta
imposta	imposta	tacco	tacco
pose	pose	volto	volto

Esercizio 76: *Прослухайте та вкажіть, який чуєте звук. Потім запишіть слова. (dispensa76)*

1 2 3 4 5 6 7 8

/o/

/ɔ/

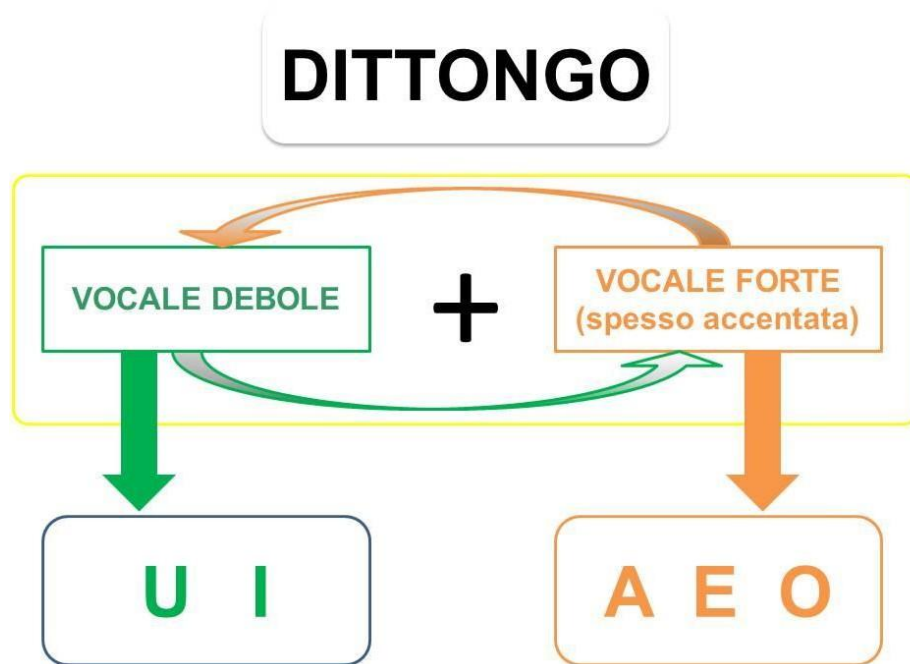
I DITTONGHI, I TRITTONGHI E LO IATO

ДИФТОНГИ, ТРИФТОНГИ ТА ІАТО

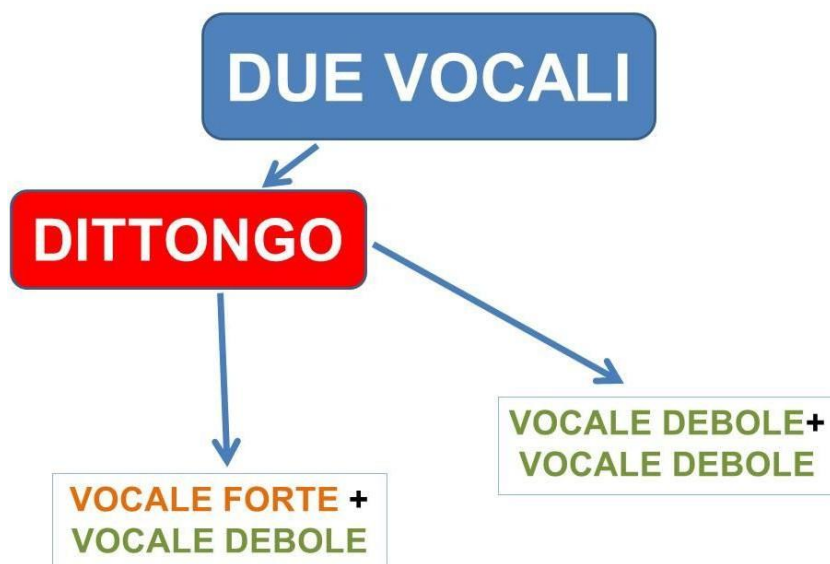
Dittongo	Trittongo	Iato
2 голосні, одна з яких «і» або «у» (вимовляються разом)	3 голосні, одна з яких «і» або «у» (вимовляються разом)	2 голосні (вимовляються окремо)

Дифтонги утворюються з двох голосних, які вимовляються зливо з вираженим підсиленням звуку та являють собою один склад.

Голосні діляться на сильні (forti) та слабкі (deboli).

Дифтонг складається завжди з однієї сильної та однієї слабкої голосної або двох слабких. Якщо дифтонг починається з сильної голосної, він вважається *низхідним* («*ai, ei*»), коли ж з слабкої – *висхідним* («*ia, io*»).

Коли один із звуків «*i*» або «*u*» знаходиться на початку слова або складу і передує голосному звукові, вони вважаються *напівпригłosними* [*j*], [*w*].

Напівприголосні «і» та «у» вимовляються як «і» або «у», проте звук є більш коротким і відразу переходить на наступну голосну: іе-гі, уо-то.

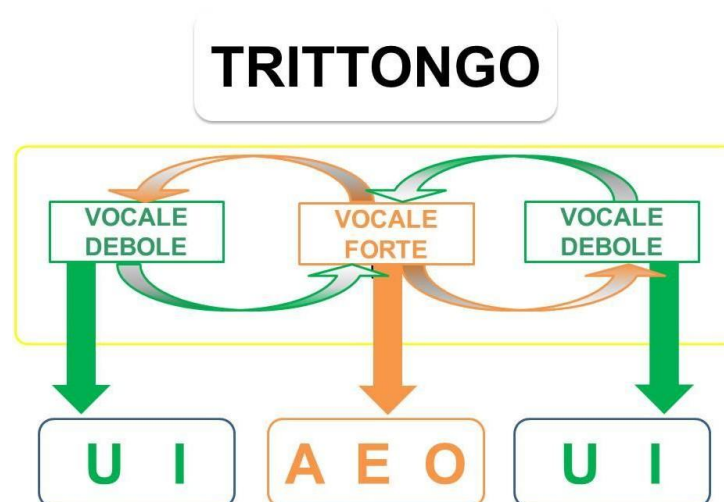
висхідні дифтонги	приклад
ia	piano
io	fiore
ie	piede
ua	quattro
ue	questo
низхідні дифтонги	
ai	dai
ei	lei
oi	noi
au	aula
eu	eucalpto

Esercizio 77: Прослухайте, а потім проявіть слова. (dispensa79)

Europa, daino, colui, pietà, odio, piede, causa, direi, fuoco, aurora.

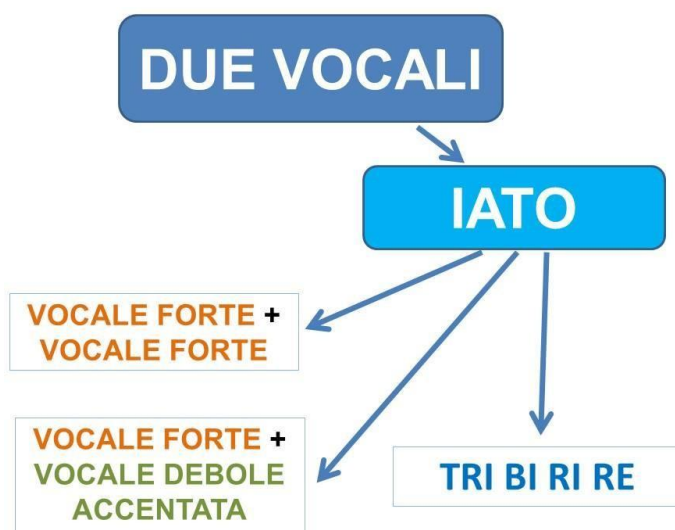
Трифтонги утворюються з трьох голосних, які вимовляються зливо з вираженням підсиленням звуку та являють собою один склад.

Esercizio 78: *Прослухайте, а потім прочитайте слова. (dispensa81)*

suoi, guai, invecchiai, seguiate, vuoi, colloquio, mangiai, miei, copiai, buoi.

«Iato» (**iato**) означає з'янення, розрив і утворюється, коли дві або три сусідні голосні, які належать до різних складів, вимовляються окремо зі значною чіткою емісією, підсиленням звуку. «Iato» утворює два різні склади. «Iato» зустрічається у таких випадках:

- 1) коли поєднуються між собою сильні голосні «а», «е», «о»: ро-е-ta, ра-е-se;
- 2) коли на «і» або «и» падає наголос: Ма-рì-a, ра-ù-ra;
- 3) коли «і» або «и» стоять після «і», «и» та наголос падає на першу голосну: fù-i;
- 4) коли «і» є часткою префікса tri, bi, ri, re: tri-a-ngolo, bi-a-tlon, ri-o-rdinare.

Після приголосних **G – C – SC – GL + I + VOCALE**
Буква «і» є лише графічним знаком, який служить для пом'якшення
приголосних.
giac-ca, **ciuf**-fo, fa-mi-**glia**, **scio**-pe-ro, **gio**-co,
giu-sto, ca-mi-**cia**.

Esercizio 79: *Прослухайте, а потім прочитайте слова. (dispensa81)*

teatro, leone, poeta, paese, suo, paura, beato, corteo, oasi, addio

Esercizio 80: *Прослухайте слова, звертаючи увагу на виділені слова.*

Проаналізуйте виділені буквосполучення. (dispensa78)

duomo

ai**u**ola

aereo

fi**u**me

lan**g**uiate

frusc**io**

duello

figli**u**olo

ero**e**

ELISIONE, TRONCAMENTO, RADDOPPIAMENTO

ЕЛІЗІЯ, УСІЧЕННЯ, ПОДВОЄННЯ

Elisione — випадання ненаголошеного кінцевого голосного у слові перед початковим голосним наступного слова. Графічно позначається знаком апострофа.

Елізія *обов'язкова* для:

1) артиклів lo, la і відповідних прийменників з означеним артиклем

l'amore — кохання l'erba — трава nell'aria — в повітрі

2) артикля una

un'onda — хвиля

3) прикметників bello — чудовий, quello — той

bell'uomo — чудова людина

Елізія *факультативна* для:

1) артикля gli (з наступним словом, що починається на і)

gl'italiani або gli italiani — італійці

2) прийменника di

d'oro, di oro — золотий

3) займенникових прислівників sì, vi перед словами, що починаються на e, і

v'era, vi era — існував, знаходився

4) прикметників grande — великий, santo — святий

grand' amore — велике кохання

Troncamento — випадання ненаголошеного кінцевого голосного в словах (в однині), які закінчуються на l, r, n (рідше m) + ненаголошений o або e перед наступним словом, що починається, як правило, з приголосного. Якщо кінцевому голосному передують подвоєний приголосний l, r, n (m), то слово втрачає останній склад. Знак апострофа не ставиться.

В усіченій формі застосовуються:

1) артикль uno (перед початковим голосним наступного слова)

un amico — друг

2) прикметники alcuno — деякий, nessuno — жоден, buono — хороший, добрий, bello, quello, grande, santo

alcun dovere — жодного обов'язку bel paesaggio — чудовий пейзаж

3) прикметники tale — такий, подібний, quale — який, котрий, перед голосними та приголосними

un tal personaggio — така особа

4) звертання signore, титули professore, dottore, есс.

signor Rossi — синьйор Россі, professor Martini — професор Мартіні, dottor Bianchi — доктор Б'янкі

5) слова male, amore, colore, fiore, bene, есс. в типових висловах

mal di testa — головний біль

б) дієслова в інфінітиві перед іншими у формі інфінітива, а також у стійких сполученнях voler fare — хотіти щось робити andar via — піти.

Raddoppiamento — подвоєння початкових приголосних.

Початковий приголосний вимовляється як подвоєний після:

1) parole tronche (слів з усіченим останнім складом)

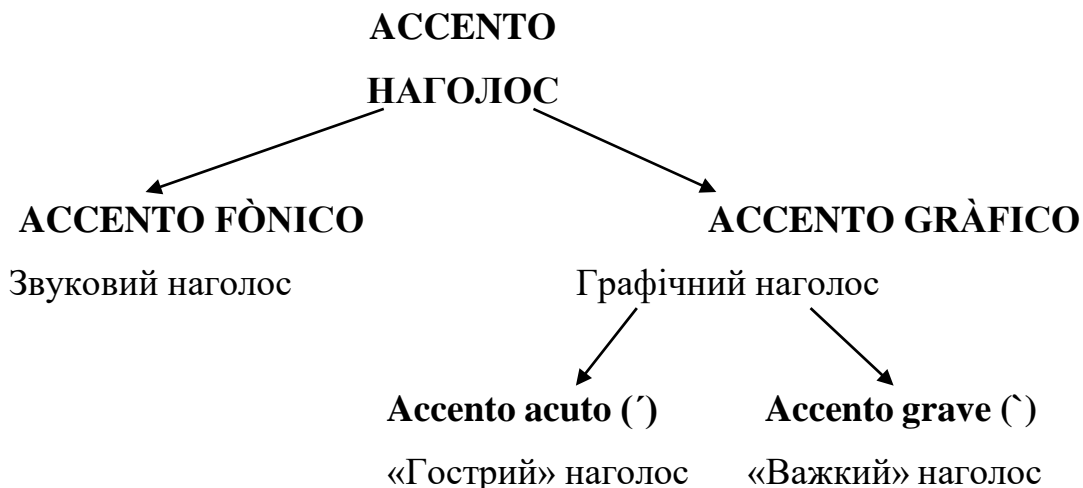
Perche' ridi? [per'ke'rriði] — Чому ти смієшся?

2) односкладових слів, які мають звуковий наголос (monosillabi tonici) незалежно від наявності або відсутності графічного наголосу.

è lui ['ɛ'llui] — це він, ho freddo ['o'ffreddo] — мені холодно

3) деяких односкладових слів без звукового наголосу (monosillabi atoni) a, e, o, ma, se, tra, fra, che, chi

a Roma [a'rroma] — у Римі, e tu [e'ttu] — і ти.

Accento acuto (') ставиться над закритими «e» та «o».

Accento grave (`) ставиться над голосними «a», «i» та «u», а також над відкритими «e» та «o».

За складом, на який падає наголос, розрізняють чотири групи слів:

СЛОВА	НАГОЛОШЕНИЙ СКЛАД	ПРИКЛАД
parole tronche	останній	felicità, università, Mimì, canterò, andò, virtù, ecc.
parole piane	передостанній	piacere, <u>no</u> zze, <u>Tos</u> ca, <u>dol</u> ore, <u>mar</u> ito, <u>am</u> ore, ecc.
parole sdrucciole	третій від кінця	<u>Fi</u> garo, <u>ab</u> ito, <u>mo</u> bile, <u>o</u> donò, <u>po</u> vero, <u>can</u> tano, ecc.
parole bisdrucciole	четвертий від кінця	<u>di</u> mencano, <u>scr</u> ivimelo, <u>tele</u> fonami, <u>abi</u> tano, ecc.

Графічний наголос зустрічається:

1) в односкладових словах, які закінчуються на дифтонг (крім qui і qua — тут)
già — вже

2) у формах 3-ої особи однини дієслів у passato remoto
parlò — він казав

3) у формах 1-ої і 3-ої особи однини дієслів у futuro semplice parlerò — я буду говорити, parlerà — він буде говорити

4) в деяких словах з метою відрізнити їх від омонімів

dà він дає da від, з

ché чому che котрий

è e e i

là там la артикль

àncora якір ancora ще

metà половина meta ціль, мета

Esercizio 81: Прослухайте слова та вкажіть наголошений склад.
(dispensa2)

compagnia, conservatorio, sospiri, principe, città, diamoglieli, cavalieri, libertà, Sofia, dimmelo, Cupido, auguri, cantamela, desiderio, ideale, regia, zingara, capi, andavamo.

Esercizio 82: *Прослухайте слова, звертаючи увагу на наголос. Проставте наголос та перекладіть слова. (dispensa3)*

ancora balia leggere	ancora balia leggere	pagano principi tenere	pagano principi tenere
----------------------------	----------------------------	------------------------------	------------------------------

INTONAZIONE

ІНТОНАЦІЯ

ІНТОНАЦІЯ (від. лат. *intono* – голосно вимовляю) – сукупність звукових мовних засобів, завдяки яким передають смисловий, емоційно-експресивний і модальний характер висловлення, комунікативні значення та ситуативну зумовленість, стилістичні забарвлення тексту, індивідуальність виражальних прийомів мовця. В італійській мові інтонація відіграє важливу роль, адже часто порядок слів в розповідному та питальному реченні однаковий і саме завдяки інтонації можна розрізнити дані типи речення.

тип речення	інтонація	приклад
розповідне	висхідна-низхідна	Ho scritto un bel articolo.
питальне 1. Без питального слова 2. З питальним словом	висхідна низхідна	Luca è spagnolo? Perché sei a casa?
окличне	низхідна	Che notte!

Esercizio 15: *Прослухайте речення, звертаючи увагу на інтонацію. Поставте біля речень відповідний знак: «?», «!» або «.». (dispensa84)*

Chiara non è tedesca

Chiara non è tedesca

Chiara non è tedesca

1. Giuseppe è a Genova per lavoro

2. Cinzia non parla il cinese bensì il coreano

3. Lara è di Merano, vero

4. Sai, il signor Santucci ha sessantasei anni

5. A giugno siamo in Spagna e a luglio andiamo in montagna

6. Scusate, voi siete svizzeri o tedeschi

7. Stefano e Guido hanno davvero sedici anni

8. Questa cantante ha una bellissima voce

9. Bologna è veramente una bella città

10. Vuoi un bicchiere d'acqua o preferisci un caffè

SCIOGLILINGUA

СКОПОМОВКИ

- Trentatré trentini entrarono a Trento, tutti e trentatré trotterellando.
- A quest'ora il questore in questura non c'è.
- Chi ama chiama chi ama, chiamami, tu che chi ami chiami. Chi amo chiamerò se tu non chiami.
- In un pozzo poco cupo si specchiò una volta un lupo, che nel cupo pozzo andò a sbattere di cozzo con un cupo tonfo fioco da smaltire a poco a poco e credette di azzanare un feroce suo compare, ma rimase brutto e cupo il feroce lupo
- Sul tagliere gli agli taglia non tagliare la tovaglia la tovaglia non è aglio se la tagli fai uno sbaglio.
- Guglielmo coglie ghiaia dagli scogli scagliandola oltre gli scogli tra mille gorgogli.

- Ho in tasca l'esca ed esco per la pesca, ma il pesce non s'adesca, c'è l'acqua troppo fresca. Convien che la finisca, non prenderò una lisca! Mi metto in tasca l'esca e torno dalla pesca.
- Sa chi sa se sa chi sa che se sa non sa se sa, sol chi sa che nulla sa ne sa più di chi ne sa.
- Sopra la panca la capra campa, sotto la panca la capra crepa.
- A che serve una serva che non serve? Manda la serva che non serve da chi si servirà di una serva che non serve e serviti di una serva che serve.
- Porta aperta per chi porta, chi non porta parta pure per la porta aperta, poco importa.
- Tre tigri contro tre tigri
- Apelle figlio d'Apollo fece una palla di pelle di pollo, tutti i pesci vennero a galla per vedere la palla di pelle di pollo fatta da Apelle figlio d'Apollo.
- Tré tozzi di pan secco in tré strette tasche stanno in tré strette tasche stan tré tozzi di pan secco
- Sopra quattro rossi sassi quattro grossi gatti rossi.
- Treno troppo stretto e troppo stracco stracca troppi storpi e stroppia troppo
- Una platessa lessa lesse la esse di Lassie su un calesse fesso.
- Ma fossi tu quel barbaro barbiere che barbassi quella barba così barbaramente a piazza Barberini.
- Se oggi seren non è, doman seren sarà, se non sarà seren si rasserenerà.
- Tito, tu m'hai ritinto il tetto, ma non t'intendi tanto di tetti ritinti.
- Una rana nera e rara sulla rena errò una sera.
- Assolto in assise l'assassino dell'assessore di Frasassi in missione segreta a Sassari.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
АЛФАВІТ	4
ПРИГОЛОСНІ	8
ГОЛОСНІ.....	32
ДИФТОНГИ, ТРИФТОНГИ, ЗІЯННЯ	45
ЕЛІЗІЯ, УСІЧЕННЯ, ПОДВОЄННЯ	49
НАГОЛОС	51
ІНТОНАЦІЯ	52
СКОРОМОВКИ	54